

”Hvarför vordas endast onda makter däruppe?” – om en lexikal nybildning hos Strindberg och dess förutsättningar

Lennart Larsson

Uppsala universitet

Svenska Akademiens ordbok, Lund

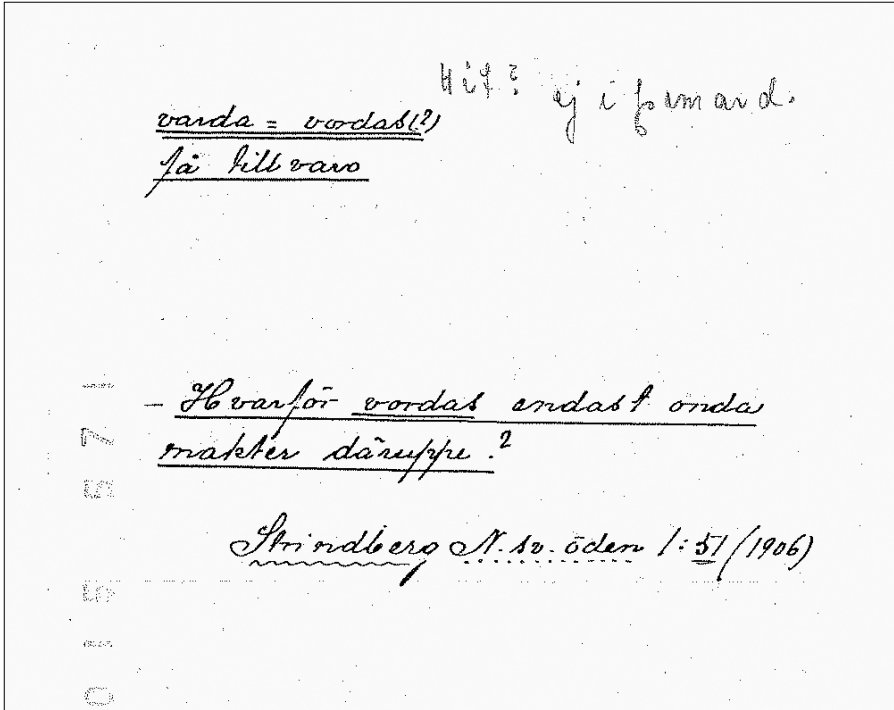
In the earlier published versions of August Strindberg's *Nya svenska öden* (New Swedish Destinies), a collection of historical narratives from 1906, a unique lexical formation *vordas* can be found. However, in the new edition of Strindberg's collected works this word, to be translated as 'to come into existence', has been substituted by *vördas*, 'to be revered'. The background to this substitution is that the original manuscript's *vördas*, through a mistake of the typesetter, became the meaningless word *vårdas*, after which Strindberg himself corrected it to *vordas*. This article discusses what render this hapax legomenon to a fully functional word, not only in the context of Strindberg's text, but also on its own. First, it is a word that easily could be incorporated in the Swedish morphological and semantic structure. The basis for this is the inevitable connection to the already by Strindberg's time partly obsolete strong verb *varda*; the self-evident interpretation is that *vordas* is a weak verb stemming from the perfect participle *vorden*. Second, it has to do with Strindberg's stylistic efforts, his predilection for original expressions and new lexical formations generally, as well as his archaic stylization that to a high degree characterizes *Nya svenska öden*.

I Svenska Akademiens ordboks excerptsamlingar (SAOBArkiv) finns i anslutning till de många beläggen på verbet *varda* också en i sitt slag helt ensam lapp innehållande ordet *vordas* (se avbildningen på följande sida).

Det är tydligt att det här språkprovet, hämtat från August Strindbergs 1906 utgivna *Nya svenska öden*, beredde såväl excerptisten som förberedaren visst huvudbry. Den förra gav visserligen ordet en betydelseförklaring, ”få tillvaro”, men försåg samtidigt stickordet ”varda = vordas (?)” med ett frågetecken, medan den senare tillfogade en anteckning ”Hit?” och också en notering till redaktören att *vordas* inte tagits upp i formavdelningen till *varda*.

Ordet i fråga hör hemma i novellen *Hildur Horgabrud*, i ett replikskifte mellan Hjalmar och Ingeborg (Strindberg 1906: 51):

- Hvarför är icke hvarje dag i lifvet såsom denna? sade Ingeborg.
- Nornorna spinna icke alltid silke och guld.
- Hvad spinna de åt oss?
- Sällare att icke vetat; ovordet känner ingen.

(foto: författaren L.L.)

- Hildur känner det!
- Ve! hvarför nämnde du det namnet? Det är som att kalla på henne; det onda är starkt.
- Dig har hon icke rådt på.
- Icke mig, men mitt öde! – Är hon din syster?
- Min halvesyster ...
- Nu är hon i våra tankar, och med henne drar allt fult och ondt in i oss. Jag hade velat tala allt vackert och godt; jag gick här i blomsterlunden, så långt bort från Uppsala, där onda makter bo, och nu är min håg där; jag ser blod och lik ...
- Hvarför vordas endast onda makter däruppe?
- Därför att de själfva äro onda! Ett folk af tjuvar, af mördare, en drott ...

Samma *vordas* återfinns också i del 43 av *Samlade skrifter* av August Strindberg, utgiven av John Landquist 1917 under titeln *Hövdingaminnen* (SS 43, s. 63).¹ Men i nationalupplagan av *Nya svenska öden* från 1998 har någonting hänt med den här repliken (SV 56, s. 53):

- Varför vördas endast onda makter däruppe?

¹ Enligt Landquist (SS 43, s. 379) var *Hövdingaminnen* ”den titel Strindberg ursprungligen avsåg” för denna samling noveller; ändringen ska ha berott ”på tillfälliga opportunitetsskäl”. – Voly-men föreligger också i en nyutgåva från 1987.

Här har alltså *vordas* ersatts av *vördas*. Varför utgivaren vidtagit den här ändringen framgår av den textkritiska kommentaren till SV 56 (Svensson under utg.): Strindbergs originalmanuskript (som uttryckligen anges som bastext för utgåvan) har *vördas*. Men så enkelt som att *vordas* skulle vara ett verk av tryckeriet är det emellertid inte. *Nya svenska öden* tillhör det fätal arbeten av Strindberg där korrekturet är bevarat (jfr Dahlbäck 1991: 107), och av detta framgår att också *vordas* härstammar från författaren. Vad som skett är att manusets *vördas* i korrekturet blivit det föga meningsfulla *vördas*, varefter Strindberg själv rättat det till *vordas* (se Svensson under utg.).

Såväl *vördas* som *vordas* kan alltså föras tillbaka till Strindbergs egen hand, och så långt ser det hela närmast ut som ett typexempel på hur de textkritiska övervägandena kan leda till att man fastnar för olika lösningar vid etableringen: medan man i nationalupplagan höll sig till författarens ursprungliga formulering tog Landquist i stället fasta på dennes revidering av texten som den framgick i korrekturet. Riktigt så tycks det dock inte förhålla sig. Trots att Landquist i sina anmärkningar till SS 43 (Landquist 1917: 379–392) har en förteckning över vad han kallar ”Korrekturändringar av Strindberg” tyder det allra mesta på att han inte förfogade över korrekturet. Vad han hade att utgå från var bara manuset och förstautgåvan, och det var utifrån en jämförelse mellan dessa som han drog sina slutsatser om vilka korrekturändringar som var Strindbergs egna och vilka som härrörde från tryckeriet.²

Vilken etablering som är den rimligaste i ett fall som detta kan förstås diskuteras – det finns argument för såväl *vordas* som *vördas*. Den fråga jag primärt vill belysa här är dock en annan: Hur kommer det sig att Strindberg i korrekturet faktiskt valde att skriva *vordas* och att detta ord sedan – på ett som det verkar självklart sätt – kom att accepteras såväl i förstautgåvan som av Landquist och SAOB:s excerptist? Eller ur ett annat perspektiv: Vad är det som gör att ordet *vordas* fungerar, inte bara i sitt textsammanhang i Strindbergs novell utan också i sin egen rätt? Det faktum att Landquist av allt att döma inte hade tillgång till korrekturet och därmed inte kunde veta att *vordas* var Strindbergs egen skapelse visar ju på ordets funktionsduglighet. Visserligen kommenterar han inte just det här fallet i sina anmärkningar, men rimligtvis bör han ha uppfattat förstautgåvans *vordas* som en strindbergsk nybildning och inte ett verk av sätaren. (En alternativ förklaring vore att Landquist över huvud taget inte reflekterade över eller ens observerade den bristande överensstämmelsen mellan manuset och förstautgåvan i detta avseende – något som i så fall än mer understryker hur väl *vordas* smälter in i sitt textsammanhang.)

² Att det faktiskt rör sig om gissningar från Landquists sida (om än ofta korrekta sådana) visas t.ex. av passusen ”alldeles som människorna däruppe varit genomskinliga” i inledningsnovellen i SS 43 (s. 9), där såväl förstaupplagan 1906 (s. 4) som SV 56 (s. 10) har ”alldeles som om”. Orsaken till att Landquist här gissar fel och placerar tillägget av *om* under rubriken ”Tryckfel och tryckeriändringar i uppl. 1” (s. 382) – medan det hos Svensson under utg. står i avdelningen ”Strindbergs handskrivna ingrepp i korrekturet” – beror förstås på att det här handlar om en mera oväntad korrekturändring från Strindbergs sida, en som går i riktning mot ökad mångordighet och omständlighet.

Klart är att *vordas* till fullo uppfyller huvudkriteriet i *Nationalencyklopedins* definition av *hapax legomenon*: ”ord (eller uttryck) som endast anträffats en gång i ett dött språk eller äldre språkmaterial (och vars autenticitet och innebörd inte sällan är osäker)” (1992: 404). Några andra belägg än Strindbergs står inte att finna (en sökning på ”vordas” på Google ger visserligen ett antal träffar, men då handlar det uteslutande om sådant som maskinella felläsningar av *vördas* eller felstavningar av *vårdas*). Däremot stämmer *vordas* inte in på den del av definitionen som står inom parentestecknen. Ordets autenticitet är given utifrån det faktum att Strindberg själv tecknat ner det i korrekturet. Självfallet kan det ha skett snabbt och spontant, utan större eftertanke eller närmare överväganden – enligt Lindstedt (1929: 32) framstår Strindbergs korrekturändringar många gånger som ”tillfälliga och godtyckliga”, medan Dahlbäck (1991: 105) kallar honom ”en slarvig korrekturläsare” – men inte desto mindre måste han ha sett *vordas* som ett gångbart och i sammanhanget passande ord. Och att man knappast behöver undra över betydelsen framgår av excerptlappen i SAOBarkiv. Även om excerptisten är osäker på huruvida *vordas* bör sorteras in under *varda* eller hamna på sin egen plats i alfabetet så tvekar han inte när det gäller ordets innebörd: på lappen står ”få tillvaro” utan något frågetecken.

Att ordets betydelse inte bereder några särskilda svårigheter hänger förstås samman med den ofrånkomliga kopplingen till verbet *varda*, ’bli (till)’: *vordas* kan knappast tolkas som något annat än en avledning till perfektparticipet *vorden*.³ Därmed ansluter det till svenskans långa rad av (ofta till adjektiv) avledda intransitivt-mediala deponensverb med ingressiv eller inkoativ aktionsart (se t.ex. Noreen 5: 611 ff, Wessén 1965: 177 ff; SAG 2: 555 ff), alltså sådana verb som betecknar ett tillstånd som inträder eller en egenskap som utvecklas eller tar form hos subjektet (och som kan omskrivas med en konstruktion med *bli* eller *få* följt av ett adjektiviskt eller substantiviskt komplement); bland de många exemplen kan nämnas *blygas*, *flockas*, *frodas*, *glädjas*, *hårdas*, *knoppas*, *skingras*, *tröttsas*, *utvecklas*, *vredgas* och *åldras*, liksom de med prefixet *för-* avledda verben av typen *förblindas*, *förgrenas*, *förmörkas*, *försvagas*, *förtätas* och *förundras*. Och på samma sätt som t.ex. *blygas* och *knoppas* kan omskrivas med ’bli blyg’ respektive ’få knoppar’ så kan *vordas* förklaras som ’bli till’ eller (som det uttrycks av SAOB:s excerptist) ’få tillvaro’.

Det finns också en annan egenskap hos *varda* som bör ha underlättat den här lexikala nybildningen, nämligen att det redan på Strindbergs tid handlade om ett

³ Att betydelsen av *vordas* ändå inte är helt oproblematiskt antyds av Emil Scherings tyska översättning. I hans redan 1909 utgivna version av *Nya svenska öden*, *Schwedische Miniaturen*, lyder repliken i fråga ”Warum werden nur böse Mächte dort oben verehrt?” (Strindberg 1914: 61), alltså en formulering helt i överensstämmelse med originalmanuskriptets. Förklaringen är väl antingen att Schering över huvud taget inte lade märke till att prickarna över <ö> saknades, eller att han i brist på bättre alternativ valde att tolka ordet som det grafematiskt närliggande och välbekanta *vördas*. Att han skulle ha konsulterat Strindberg i frågan kommer däremot knappast på fråga. I dennes många brev till Schering (se August Strindbergs brev) förekommer – åtminstone under de år som här är aktuella – inga som helst diskussioner kring översättningsfrågor.

till stora delar obsolet verb. Så tidigt som 1820 kunde Boivie i sin *Försök till en svensk språklära* konstatera följande:

Utaf *Varda* äro Praesens och Imperfectum nästan föråldrade. Utaf detta verbum förekommer sällan mer, än Imperativus, eller rättare optativus, t. ex. Gud sade: *Varde* ljus! och Participium, t. ex. Af ytan, i all tid, är menskan dårad *vorden*. (Boivie 1820: 163)

Värd att citera i sammanhanget är också den med Strindberg samtida Erik Brate som i sin *Svensk språklära för de allmänna läroverken* från 1898 presenterar verbet under rubriken ”Supinum saknas”:

inf. *varda*, pret. *vardt*, pl. *vordo*, pret. part. *vorden*, pret. konj. *vorde*. Hela verbet föråldradt. (Brate 1898: 147)

Även om såväl Boivie som Brate framstår som lite väl kategoriska i sina omdömen – inte minst tycks de underskatta den i talspråket utbredda preteritumformen *vart* – så står det ändå klart att *varda* var ett defekt verb där bara vissa av formerna hade någon större användning. Inte minst viktigt i sammanhanget är att något supinum över huvud taget knappast förekom i riksspråket (jfr Brates rubrik ovan). Därigenom kom ju det med supinumformen morfologiskt och etymologiskt nära samhöriga perfektparticipet *vorden* att inta en mera självständig och isolerad ställning i språkssystemet – vilket i sin tur gav ökat utrymme för att på grundval av denna det starka verbets adjektiviska form bilda ett nytt (svagt) verb.

Nybildningen *vordas* låter sig alltså utan problem fogas in i svenskans morfologiska och semantiska struktur. Men minst lika viktigt för att *vordas* så obehindrat kan smälta in i texten är förstås Strindbergs språkliga vanor och stilsträvanden. För det första är det ju långt ifrån ovanligt att Strindberg tänjer språkets gränser, att han väljer mindre väntade uttryckssätt. Hans ”språkliga kreativitet och djärvhet” kommer ofta till uttryck i ”originella ord och ogrammatikaliska konstruktioner” (Dahlbäck 1991: 107; jfr Kinnander 1939), och i SAOB kan man hitta en rad exempel på uttryckssätt och betydelser som är egna för honom. Några exempel där *Nya svenska öden* utgör första och enda belägg i ordboken är *brodda* i betydelsen ’vara tillräcklig, räcka till’ (SAOB B 4257), *mötesgå* ’tillmötesgå’ (SAOB M 2166), *nedhuta* ’gm åthutning tysta ned (ngn) l. få (ngn) att hålla sig lugn o. d.’ (SAOB N 320), *samvetsfredare* ’om ngt som tjänar till att freda samvetet’ (SAOB S 950), *självspill* ’själv mord’ (SAOB S 3099), *stuprus* ’om kraftigt rus’ (SAOB S 13319), liksom uttrycken *i hörhåll* ’inom hörhåll’ (SAOB H 2380) och *vad gäller på* ’vad står på’ (SAOB G 1604) – ett nyskapat *vordas* sticker knappast ut i det sällskapet.

För det andra finns det i *Nya svenska öden* en tydligt arkaiserande stilsträvan från Strindbergs sida, något som inte minst tar sig uttryck i att han använder former och ord som i hans samtid redan var föråldrade. Bland exemplen från *Hildur Horgabrud* märks preteritumformen *drap* (SV 56, s. 59), om vilken den (för sin konservativa hållning) kände språkforskaren J. E. Rydqvist redan 1850 nödga-

des skriva att den ”brukas blott arkaistiskt” (SAOB D 2269), *bli ute* i betydelsen ’utebli’ (SV 56, s. 57) som i SAOB (B 3204) är försett med ett dödtecken och har ett sista belägg från 1847, samt det likaledes dödförklarade adjektivet *hässlig* (hos Strindberg (SV 56, s. 46) skrivet *håslig*), ”förhatlig, avskyvärd, gruvlig, vidrig, otäck” (SAOB H 2150), där *Nya svenska öden* står som sista belägg med kommentaren ”arkaiserande” tillagt i årtalsparentesen. Ett uttryck för samma stilsträvan är förstås också repliken ”I ären kallade att stånda för konungen” (SV 56, s. 54) – redan i mitten av 1700-talet uppgav Samuel Schultze i sin ordbok att *stånda* ”brukas mäst av Poëter och Jurister” (se SAOB S 13590).

Ett annat i sammanhanget intressant exempel – där man nog snarast kan tala om en arkaiserande nybildning – uppträder i en av Hjalmars repliker i den ovan citerade dialogen:

– Sällare att icke vetat; ovordet känner ingen.

Detta av *vorden* avledda participiella adjektiv *ovordet* (här i substantivisk användning) presenteras i SAOB på följande sätt:

OVORDEN, p. adj. (i vitter stil, föga br.) som ännu icke inträffat l. blivit till. (*Oden*) kunde .. veta människors öden och ovordna ting. SÄVE *Yngl.* 8 (1854; *isl. orig.*: úorðna hluti). STRINDBERG *NSvÖ* 1: 51 (1906). (SAOB O 1703)

Uppenbarligen rör det sig om ett högst ovanligt ord också här. I SAOBArkiv finns inga belägg utöver de två som anförs i artikeln, förutom Strindbergs alltså också ur Carl Säves tolkning av Snorre Sturlassons *Ynglingasaga*, utgiven 1854. Som framgår av tillägget i årtalsparentesen handlar det för Säves del om ett översättningslån från isländskan – inte för inte skriver han i förordet om sin strävan att även språkligt anknyta till originaltexten, bl.a. genom ”lån från det Nordiska fornspråket” (s. II) – och det ligger nära till hands att tänka sig att ordet också för Strindbergs del har isländsk anknytning. Att Strindberg var väl bevandrad i den fornisländska litteraturen och återkommande läste den både på originalspråket och i svenska översättningar är ett känt faktum (se t.ex. Törnqvist 1996). Inte minst aktualiserades detta i samband med hans arbete med *Nya svenska öden*, där inte bara *Hildur Horgabrud* utan också de tre övriga inledningssnovellerna hämtar sina motiv från ”den fornnordiska sagokretsen” (SV 56, s. 324). Visserligen tycks inte Säves bok ha ingått i Strindbergs bibliotek (se Lindström 1977; jfr Lindström 1990), så det är knappast sannolikt att han hämtat ordet härifrån. Däremot var han i besittning av den översättning av Snorre Sturlassons konungasagor som utgavs i Stockholm i tre band 1816–1829, liksom också de två första banden av den samtidigt utgivna versionen på isländska (se Lindström 1977: 145; SV 56, s. 325). Här finns dock inget *ovorden*. I 1816 års översättning är den isländska textens ”enn af því mátti hann vita örlög manna oc ó-ordna luti” (Sturlasson 1816a: 12) återgivet som ”[m]ed denna trollkonst fick han weta förut människors öden och tillkommande ting” (Sturlasson 1816b: 12), så snarast handlar det nog om att Strindberg på egen hand tillskapat denna avled-

ning.⁴ Därmed inte sagt att inte isländskan tjänat som mönster. Att *Nya svenska öden* – med litteraturkritikern Karl Warburgs ord – har ”så mycket af den gamla isländska sagotonen öfver sig” (se SV 56, s. 350) beror ju med all säkerhet på en medveten strävan från Strindbergs sida, och ett ord som *ovorden* – och möjligen också det i korrekturet tillkomna *vordas* – kan mycket väl ha tjänat till att underbygga denna koppling.

Hur som helst är det lätt att tänka sig att förekomsten av detta *ovordet* kan ha bidragit till inte bara att Strindberg drog till med *vordas* när han upptäckte felaktigheten i korrekturen utan också att Landquist accepterade ordet som författarens eget. Samtidigt är det väl heller inte omöjligt att det medverkade till att man vid utgivningen av nationalupplagan beslöt sig för att välja ursprungsvarianten *vördas* framför korrekturens *vordas*; det senare ordet skulle ju kunna ses som en ren tankelapsus hos Strindberg betingad av att han alldeles innan haft det närbesläktade *ovordet* framför ögonen.

Till saken hör också att den ovan citerade dialogen innehåller ytterligare en korrekturändring av Strindbergs hand som går tillbaka på ett misstag av sättnaren, en ändring som det funnits all anledning att ignorera vid textetableringen. I stället för förstautgåvans ”så långt bort från Uppsala” har inte bara manuset och nationalupplagan utan också Landquist det betydligt mer expressiva ”så långt bort från det häsliga Uppsala” – alltså återigen det obsoleta adjektiv som möter i novellens inledning (se ovan). Bakgrunden här är att sättnaren utläste ”det häsliga” som det i sammanhanget helt malplacerade ”det härliga” (se Svensson under utg.), och när Strindberg sedan vid korrekturläsningen nådde till detta stycke i texten kom han tydligen inte på vad det egentligen skulle vara utan valde i brist på bättre att helt stryka adjektivfrasen i fråga. Och vill man i det här fallet ”tillvarata Strindbergs ’intentioner’ vid författandet” (Dahlbäck 1991: 105) finns det givetvis mycket goda skäl att inte bry sig om hans ingrepp i korrekturen utan hålla sig till den ursprungliga formuleringen i manuskriptet.

Källor och litteratur

August Strindbergs brev. <http://spraakbanken.gu.se/konk/>. [Läst 12.11.2012.]

Boivie, P. G. 1820. *Försök till en svensk språklära*. Stockholm.

Brate, E. 1898. *Svensk språklära för de allmänna läroverken*. Stockholm: P. A. Norstedt & söners förlag.

Dahlbäck, L. 1991. ”Trrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrråm!” Rapportering om August Strindbergs Samlade Verk och resonemang kring frågan: ”Är det Strindbergs egen text som etableras i nationalupplagan?” Ståhle Sjönell 1991. 99–112.

⁴ En egenhändigt åstadkommen avledning är med all sannolikhet också det enda ytterligare belägg för detta *ovorden* som jag funnit på nätet, i ett föredrag av Waldemar Ruin publicerat i *Finsk tidskrift* 1889 (Ruin 1889: 358) där det talas om ”en ovorden idealvärld”. Ett helt annat och mindre ovanligt *ovorden* är den variantform av *ovålen* ’uppstudsigt, olydig, fräck o. d.’ (se SAOB O 1704 f) som uppträder redan i översättningen av Nya testamentet 1526.

- Kinnander, B. 1939. "Ordstudier i Strindbergs prosa." *Nysvenska studier* 19: 26–97.
- Landquist, J. 1917. SS 43.
- Lindstedt, T. 1929. "Anteckningar om Strindberg som korrekturläsare." *Nysvenska studier* (1928), 8: 30–42.
- Lindström, H. 1977. *Strindberg och böckerna 1. Biblioteken 1883, 1892 och 1912: förteckningar och kommentarer.* (Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet 36.). Uppsala.
- Lindström, H. 1990. *Strindberg och böckerna 2. Boklån och läsning: förteckningar och kommentarer.* (Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet 42.). Uppsala.
- Nationalencyklopedin*, bd 8. 1992. Höganäs: Bra böcker.
- Noreen, A. 1903–1924. *Vårt språk. Nysvensk grammatik i utförlig framställning*, bd 1–9. Lund: Gleerup.
- Ruin, W. 1889. "Om pedagogisk optimism." *Finsk tidskrift* 1: 355–367. <http://filosofia.fi/se/arkiv/text/2850>. [Läst 12.11.2012.]
- SAG = *Svenska Akademiens grammatik*, del 1–4. 1999. Stockholm: Svenska Akademien.
- SAOB = *Ordbok över svenska språket utgiven av Svenska Akademien*, bd 1–. 1898–. Lund: Svenska Akademien.
- SAOBArkiv = *Svenska Akademiens ordboks arkiv*. Lund.
- SS 43 = Strindberg, A. 1917. *Hövdingaminnen (Nya svenska öden)*. (Samlade skrifter av August Strindberg, del 43. Utgiven och med anmärkningar av John Landquist.). Stockholm: Albert Bonniers förlag.
- Strindberg, A. 1906. *Nya svenska öden*. Stockholm: Albert Bonniers förlag.
- Strindberg, A. 1914. *Schwedische Miniaturen*. Verdeutschet von Emil Schering. Vierte Auflage. München und Leipzig: bei Georg Müller.
- Sturlasson, S. 1816a. *Konunga-sögur af Snorra Sturlusyni*, del 1. Stockholm.
- Sturlasson, S. 1816b. *Konunga-sagor af Snorre Sturleson. Öfversättning*, del 1. Stockholm.
- Ståhle Sjönell, B. (red.). 1991. *Textkritik. Teori och praktik vid edering av litterära texter. Föredrag vid Svenska Vitterhetssamfundets symposium 10–11 september 1990*. Stockholm: Svenska Vitterhetssamfundet.
- SV 56 = Strindberg, A. 1998. *Nya svenska öden*. (August Strindbergs samlade verk 56. Redigerad och kommenterad av Conny Svensson.). Stockholm: Norstedts.
- Svensson, C. under utg. *Textkritisk kommentar till SV 56 Nya svenska öden*.
- Säve, C. 1854. *Snorre Sturlesons Ynglinga-saga tolkad och upplyst af Carl Säve*. Uppsala: C. A. Leffler.
- Törnqvist, E. 1996. "Strindberg fornisländaren." *Tijdschrift voor Skandinavistiek* 17 (2): 7–19. <http://dpc.uba.uva.nl/cgi/t/text/get-pdf?c=tv;idno=1702a01>. [Läst 12.11.2012.]
- Wessén, E. 1965. *Svensk språkhistoria 3. Grundlinjer till en historisk syntax*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.